

תורת הקורא

הערות ודיוקים, הלכות ומנהגים, פרפראות וחידושים, דיונים ובירורים, הקשורים בקריאת פרשת השבוע והמסתעף

גליון מס' 92

הערות, הארות, ביקורת, שאלות, רעיונות, וכן תרומות לצורך המשך פיתוח הגליונות, יתקבלו בברכה במערכת. כמו"כ אפשר לשלוח בקשה לקבלת הגליונות במייל. מייל: tameytor@gmail.com פקס: 153775150494

פרשת אחרי-קדושים

ה"א תשע"ה

גליון זה יו"ל ע"י מערכת טעמי תורה.

תודה לכל העוזרים והמסייעים שגליון זה יראה אור.

© כל הזכויות שמורות, ניתן לצלם ולהדפיס כמות שהוא ללא שינוי.

ט"ז ז': פתח - יש להקפיד על הגייה נכונה של התי"ו, שלא ישמע שקורא פסח בסמ"ך. וכן הוא להלן.

ט"ז י': וְעַמְדָּתִי - יש אומרים שהיו"ד בקמץ קטן, וי"א שהיו"ד בקמץ גדול.

ט"ז י"א: אֲשֶׁר-לוֹ - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים אֲשֶׁר לוֹ.

ט"ז י"ג: וְנָתַן אֶת־הַקְּטָרֹת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְיָ - יש להקפיד להטעים היטב את הטפחא המפסיק שבתיבת עַל־הָאֵשׁ, שהוא ניגון מפסיק יותר מהתביר' שבתיבת אֶת־הַקְּטָרֹת, שאם לא יפסיק כראוי ישמע שהאש לפני ה', בעוד שפירושו שיתן לפני ה'.

ט"ז ט"ו: אֶת־שְׂעִיר - השי"ן בשווא נע. ואין לקרוא שעיר בצירי. וכן הוא להלן.

ט"ז ט"ז: לְכָל־חַטָּאתָם - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים לְכָל חַטָּאתָם. וכן הוא להלן.

לְכָל־חַטָּאתָם - הטי"ת בחולם, והוא לשון רבים. ויש להזהר שלא ישמע שקורא חַטָּאתָם בקמץ, שהוא שינוי משמעות ללשון יחיד. וכן הוא להלן.

ד שהגיית התי"ו הרפה דומה להגיית הסמ"ך, ואם יקראנה ממש כסמ"ך, שינה משמעות. ומי שאינו יודע להגות את התי"ו כהוגן, אלא רק כסמ"ך, היה מקום לומר שעדיף שיקראנה בדגש קל, מאשר שיקראנה כסמ"ך ותשתנה המשמעות.

אך בשו"ת פאת שדך (ח"א סימן כ"ז) אין דעתו נוחה מזה, וכתב שאין לחדש שיבושים כנגד משפטי לשון הקודש, כי השיבושים הישנים שאנחנו אנוסים במבטאם אין להקפיד עליהם כל כך, ויש לדמותם למה שאמרנו ודלוגו עלי אהבה (כמובא בתוס' במסכת עבודה זרה דף כ"ב ע"ב ד"ה רגלא, בשם המדרש), וכשם שחס הקב"ה על השיבוש של עם הארץ שאין בו דעת ללמוד, כך חס על השיבוש שהורגלו בו הדורות וקשה לנו לעוקרו.

והוסיף, שמי שלבו חרד ואינו רוצה לסמוך על המנהג שהורגלו בו, מוטב שילך אל בני תימן וירגיל לשונו בקריאת תי"ו רפה כהוגן, אך לא יחדש שיבושים לקרוא בתי"ו דגושה.

ה שדרך האות הקודמת לחטף, להנקד בניקוד החטף. ומכיון שהאות הגרונית שאחר הקמץ מנוקדת בחטף קמץ קטן, מסתבר שהקמץ שלפניו הוא קמץ קטן.

ואע"פ שאין דרך קמץ קטן לבוא בהברה פתוחה, ההברה כאן היא הברה סגורה במקורה, שהלא האות הגרונית היתה ראויה להנקד בשווא נח (קצמך, מְקַתְרַת), ורק בגלל שדרך שווא נח באות גרונית להתרחב לחטף, הורחב השווא שבאות הגרונית לחטף קמץ ונפתחה ההברה. וכיון שבמקור ההברה היתה סגורה, דינה כהברה סגורה, ולכן הקמץ שלפניה הוא קמץ קטן אע"פ שלמעשה ההברה נפתחה.

י שהרי כתבו המדקדים (רד"ק מיכה ב' י"ב ומהילים פ"ו ב', ועוד מדקדים) שקמץ עם מתג הוא קמץ גדול, ואף כשנראה שע"פ משפט הלשון הוא אמור להנקד בקמץ קטן. וכן יש שכתבו שכל קמץ קטן חייב לבוא אחריו שווא נח או דגש, וא"כ קמץ הבא לפני חטף קמץ הוא בהכרח קמץ גדול. וכך היא מטרת הספרדים שכל קמץ שאין אחריו שווא נח או דגש, הוא נהגה כקמץ גדול.

י בניגון הטעמים המקובל יש נטיה להטעים את התביר בניגון מפסיק יותר מהטפחא, אך באמת הטעם טפחא הוא מפסיק יותר מהתביר, ויש להקפיד על הניגון המתאים בכל מקום של צירוף הטעמים תביר וטפחא, כי בהרבה מקומות זה משנה את פירושו הענין.

ט"ז ד': פְתַח־בֶּד קָדַשׁ - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים פְתַח־בֶּד קָדַשׁ.

יָהִי - הה"א הראשונה בשווא נח. ואין להבליעה ולקרוא יי, או לקרוא יָהִי בחיריק הה"א, אלא יש לבטאה כהוגן בשווא נח. וכן הוא בכל שווא נח באות ה"א. ולהלן רשימת המילים בפרשה שיש להזהר בהן בזה: יָהִי. תְהִי. תְהִי. תְהִי. וְהִי. וְהִי.

וּבִבְנֵי - הבי"ת בשווא נח. ויש להזהר שלא להבליע את האל"ף שאחריה ולקרוא וּבִבְנֵי. וכן בכל מקום בו מנוקד שווא נח לפני אות גרונית, יש להזהר שלא תבלע האות הגרונית. ולהלן רשימת המילים בפרשה שיש להזהר בהן בזה: וּבְעַד. מְטַמְאִת. וּמְשַׁעֲיָהֶם. טַמְאָתָם. טַמְאָתָה. לְטַמְאָתָה. פְּשַׁעֲיָהֶם. וּמִצְרַעַד. לְרַבְעָה. נְטַמְאָה. פְּלִאִים. מִצְרַעוֹ. יִנְאָף. וְאֵתְהָן. לְרַבְעָה. תְרַאָה. חֲטָאִים.

ט"ז ה': וּמֵאֵת - יש להקפיד להשמיע את האל"ף שלא ישמע כקורא ומת.

^א והוא נהגה כמו מפיק ה"א שבסוף תיבה, כגון בתיבות: עָמָה, אֶתָּה, וכדומה. וגם כאן באמצע תיבה הוא נקרא מפיק ה"א. ויש הטועים לחשוב שמפיק הוא דוקא הנקודה הבאה באות ה"א שבסוף תיבה, אך באמת מפיק פירושו מוציא, דהיינו שהה"א נשמעת ונהגית בשווא נח, אף אם היא באה באמצע תיבה, ודלא כמו במילה פְתַח־בֶּד (במדבר א' י') וכדו', ששם הה"א אינה נהגית כלל.

והטעם לכך שנקודת המפיק באה רק בסוף תיבה, משום שבאמצע תיבה (כגון בתיבת יָהִי), ע"י שהאות מנוקדת בשווא יודעים שהיא נקראת, ולכן אין צורך בנקודת המפיק. ובסוף התיבה לא רצו לנקד בשווא, מפני שיש תיבות המנוקדות בסופן בפתח גנובה ובמפיק יחד, כגון: גָּבַעַ, יָצִיעַ, ואם היו מנקדים בשווא ולא בנקודת המפיק, היה צורך לנקד בניקוד כפול, גם בפתח וגם בשווא, וממילא היות שלא ניתן לנקד אות אחת בשני ניקודים שונים, המירו את סימון המפיק שבסוף תיבה משווא לנקודה בתוך האות.

ויש לציין, שישנם כ"י בהם כאשר יש חשש לבליעת הה"א בשגגה באמצע תיבה, מוסיפים את נקודת המפיק אף באמצע תיבה, ואע"פ שהיא מנוקדת גם בשווא, וכגון בכ"י לניגוד שמנוקד: קָשָׁמָה (ויקרא כ"ו מ"ג), פְּדָאֵל (במדבר ל"ד כ"ח), יְהֻדָּה (שם ל"ה כ'). וכן בכ"י ששון 507 מנוקד פְּדָאֵל. וכן כתב באור תורה שבספרים ספרדיים מנוקד קָשָׁמָה עם נקודת המפיק בה"א, והביא דבריו בקסת הסופר ח"ב.

^ב ואע"פ ששורוק היא תנועה גדולה, ולכן השווא שאחריה נע, זה רק בשורוק הבא באמצע תיבה, אך שורוק בראש תיבה היא תנועה קטנה, משום שכל שורוק היא ניקוד האות שלפניה, ובראש מילה שאין אות לפניה, נקרא כאילו יש אל"ף לפני (עיין מנחת שי בראשית א' י"ד), ומ"מ כיון שאין כאן שתי אותיות המנוקדות בניקוד השורוק, אלא אות אחת, לכן דינה כקבוץ, שהיא תנועה קטנה ולא כשורוק שהיא תנועה גדולה. ויש מקומות שהרבה טועים ומבטאים שווא נע אחר שורוק בראש מילה.

^ג מחמת קלות האות הגרונית במבטא, כאשר יש לפניו אות המנוקדת בשווא נח, יש נטיה חזקה להשמיט את האות הגרונית מהמבטא, ולנקד את האות שלפניה בניקוד שלה במקום בשווא נח, כגון מֶלֶךְ במקום מֶלֶאךָ, שְׁמוֹן במקום שְׁמֻעוֹן, וַיִּנָּגַח במקום וַיִּנְגַּח. וזה מצוי פעמים רבות, וצריך זהירות רבה מאד ע"מ לא להיכשל בזה. וכבר הזהיר על זה ביסוד ושוורש העבודה (שער שלישי פרק שני). והאריך שם להארות לעין כל את גדול קלקולי התיבות וחסרון האותיות במי שאינו נזהר לקרוא כראוי. וציין לדבריו באור הלכה (סימן ס"א, ד"ה ידגיש).

טַמְאָתָם - האל"ף בחולם, והוא לשון רבים. ויש להזהר שלא ישמע שקורא טַמְאָתָם בקמץ, שהוא שינוי משמעות ללשון יחיד.

ט"ז י"ז: **עֲדִי-צִאתוֹ** - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים עַד צִאתוֹ.

ט"ז י"ח: **אֲשֶׁר לִפְנֵי-יְיָ** - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים אֲשֶׁר-לִפְנֵי יְהוָה.

ט"ז י"ט: **וְקִדְשׁוֹ** - הדלי"ת בדגש, והשווא נע.

ט"ז כ"א: **עָתִי** - יש להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא אָתִי באל"ף.

ט"ז כ"ו: **וְהַמְשַׁלֵּחַ** - המ"ם רפה, ובשווא נע.

ט"ז כ"ז: **אֶת־עֲרֹתָם** - יש להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא אֹרְתָם באל"ף.

ט"ז כ"ט: **בְּתוֹכָם** - הכ"ף הראשונה בשווא נע. ואע"פ שיש ספרים המנקדים בְּתוֹכָם בחטף פתח, אין להגותה כפתח, אלא כשווא נע פשוט. וכן הוא להלן.

ט"ז ל': **עָלֵיכֶם** - יש להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא אֲלֵיכֶם באל"ף.

י"ז ד': **דָּם יִחַשֵׁב** - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להשמיט את המונח ולהטעים דָם-יִחַשֵׁב במקף.

י"ז י"ב: **לֹא-תֹאכַל דָּם** - הטעם מלעיל בתי"ו.

לֹא-יֹאכַל דָּם - הטעם מלעיל ביו"ד.

י"ז י"ג: **אֲשֶׁר יֵצֵד צִיד חַיָּה אוֹ-עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל** - יש להקפיד להטעים היטב את הטפחה המפסיק שבתבית או עוף, שהוא ניגון מפסיק יותר מהתביר. שבתבית חַיָּה, שאם לא יפסיק כראוי ישמע שאשר יאכל קאי רק על עוף, בעוד שקאי גם על חיה וגם על עוף.

י"ח ב': **אֲנִי וְגַם-לְהֵיכֶם** - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להחליף בין המרכא והטפחה ולהטעים אֲנִי וְגַם-לְהֵיכֶם. וכן הוא להלן.

י"ח ג': **אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם-בָּהּ** - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים אֲשֶׁר-יִשְׁבְּתֶם בָּהּ.

י"ח ז': **אִמְךָ** - המ"ם בדגש, והשווא נע.

י"ח י': **בְּתִי-בְתִיךָ** - התי"ו בדגש, והשווא נע. וכן הוא להלן.

י"ח כ': **לְטַמְאָה-בָּהּ** - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים לְטַמְאָה בָּהּ.

י"ח כ"ג: **לְטַמְאָה-בָּהּ** - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים לְטַמְאָה בָּהּ.

י"ח ל': **אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם** - יש לנגן את שני המונחים כראוי, ואין להשמיט את המונח הראשון ולהטעים אֲשֶׁר-נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם במקף.

וכן הוא להלן כ' כ"ה: **אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה**.

י"ט ג': **וְאֶת־שְׁבֹתֶיךָ** - הבי"ת בדגש, והשווא נע.

י"ט ו': **וּמִמָּחֳרָת** - יש אומרים שהמ"ם בקמץ קטן*, וי"א שהמ"ם בקמץ גדול.

י"ט ט': **וּבְקִצְרָכֶם** - הוי"ו במתג, והבי"ת שאחריו בשווא נחגיג. וכן הוא להלן.

קִצְרֶיךָ - הרי"ש בשווא נע.

י"ט י"א: **וְלֹא-תִשְׁקְרוּ** - הקו"ף בדגש, והשווא נע.

י"ט י"ג: **אִתְּךָ** - התי"ו בדגש, והשווא נע. וכן הוא להלן.

י"ט כ': **נִחְרַפְתָּ** - החי"ת בחטף סגול. ואין לקרוא נִחְרַפְתָּ בשווא נח. **לֹא נִחְרַפְתָּ** - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים לֹא-נִחְרַפְתָּ לָהּ.

י"ט כ"ג: **וּנְטַעְתֶּם** - העי"ן בשווא נח, ואין להבליעה ולקרוא וּנְטַעְתֶּם, או לקרוא וּנְטַעְתֶּם בפתח העי"ן. וכן הוא להלן כ' ד': **הַעֲלֵם, יַעֲלִימוּ**.

י"ט כ"ז: **רֹאשֶׁכֶם** - השי"ן בשווא נע.

י"ט כ"ח: **תִּתְּנוּ** - התי"ו בדגש, והשווא נע. וכן הוא להלן.

וְאֶל־הַיָּדָעִימִים - הדלי"ת בדגש, והשווא נע. וכן הוא להלן.

י"ט ל"ב: **מִפְּנֵי** - הפ"א בדגש, והשווא נע.

י"ט ל"ד: **אֶתְכֶם** - התי"ו בדגש, והשווא נע.

וְאֶהְבֶּתְךָ - הטעם מלרע בתי"ו.

י"ט ל"ו: **מֵאֲזֵנִי** - הטעם מלעיל במ"ם.

אִיפֹת - הטעם מלעיל באל"ף.

י"ט ל"ז: **וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטֶיךָ** - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים וְאֶת־כָּל מִשְׁפָּטֶיךָ.

כ' י"א: **מִזֹּת־יוֹמֶיךָ** - המ"ם בשווא נע.

דְּמִיתֶם בָּם - הטעם מלרע בה"א.

כ' ט"ז: **לְרִבְעָה** - הה"א האחרונה לא נשמעת, ונקרא לְרִבְעָ.

כ' י"ח: **גִּלְתָּהּ** - הלמ"ד בדגש, והשווא נע.

כ' כ"ד: **תִּירָשׁוּ** - הרי"ש בשווא נע.

כ' כ"ו: **וְהֵייתֶם לִי** - הטעם מלעיל בה"א.

* ענין זה מבואר בגליון פרשת שמות הערה ל'.

** ענין זה מבואר בגליון פרשת שמות הערה כ"ג.

^ח עיין במאמר על השווא שאחר ה"א הידיעה. וכאן מוכח שהמ"ם בשווא נע מזה שמילה זו אינה מופיעה ביוצאים מן הכלל במסורה הנקראים בשווא נח למרות המתג. וכן מוכח מזה שבכתבי היד ט"ה ס"א ט"ב ס"ג ס"י ס"ב ס"ז המ"ם מנוקדת כאן בחטף פתח, וכן באור תורה העיד שברוב ספרי ספרד המ"ם מנוקדת בח"פ, ומוכח שהמ"ם נקראת בשווא נע.

^ט כמבואר בארוכה במאמר החטפים שחטף פתח זה הוא ניקוד מושאל הבא לסמן על שווא נע, ואינו חטף פתח ממש.

^י משום נסוג אחר. וענין זה מבואר בגליון פרשת שמות הערה י"ז.

^{יא} וכתב האור תורה בספרו דרך חיים (והוא האצבע הרביעית מספרו שתי ידות, דף ק"ח ע"ב), שהמטעים אֲנִי וְגַם-לְהֵיכֶם משנה משמעות, שאם אין טפחה בתבית אֲנִי, משמע אני ה' אלוקיכם, ואפשר שגם אחר יהיה אלוקיכם, אבל כשקורא תבית אֲנִי בטעם טפחה, אז משמע אני ולא אחר. והובאו דבריו בשערי תשובה סו"ס ס"א. והוסיף שם האו"ל שלכן בכל מקום שכתוב אֲנִי וְגַם-לְהֵיכֶם יש טפחה בתבית אֲנִי, אא"כ תבוא תבית כ' בתביר קודם לתבית אֲנִי, שא"א לטפחה לבוא מיד אחר תביר אם לא שיש מרכא ביניהם, עכ"ל. ודבריו אלו צ"ב, שהלא במקומות רבים בא טפחה גם מיד אחר תביר.

ובטעם הדבר שכשבאה תבית כ' קודם תבית אֲנִי וְגַם-לְהֵיכֶם, מוטעם אֲנִי וְגַם-לְהֵיכֶם טפחה, נראה לומר שכאשר באה לפניו תבית כ', בהכרח אין הפסוק עוסק ביחוד השם, אלא כותב שלא יעשו כך וכך, וזו עיקר הוראת הפסוק, כיון שאני ה' אלוקיכם, ולא משום שרק ה' הוא אלוקינו, שאין צורך להוראה זו ביחוד השם, אלא עצם זה שהוא אלוקינו מספיק להוראה זו, ולכן תבית אני אינה מוטעמת בטפחה. אך כאשר כתוב אני ה' אלוקיכם, ללא תבית כ' לפני, עיקר הוראת הפסוק היא על יחוד ה', ולכן תבית אֲנִי מוטעמת בטפחה, שכך משמע שרק ה' הוא האלוקים.

כ' כ"ז: ידעני - הדלי"ת בדגש, והשווא נע.

י"ז ה': אֲשֶׁר הֵם זִבְחִים / (אֲשֶׁר־הֵם זִבְחִים) / (אֲשֶׁר הֵם זִבְחִים)

במונח מונח – בכתבי היד: ט"ב ט"ז ט"ה ט"ח, ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"י ס"יא ס"ב
ס"ד סט"ו סט"ז ס"ז ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, לטרס, גינצבורג^ט, קסטור,
ברויאר.

במקף מונח – בכתבי היד: ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט, א"א א"ב א"ג א"ה א"ז א"ח א"ט א"י.

בקדמא מונח – בכתבי היד: ט"ג, א"ד. ~ ובדפוסים: רוו"ה, קורן.²

י"ז י"א: פִּי יִפֹּשׁ הַבֶּשֶׂר / (פִּי־יִפֹּשׁ הַבֶּשֶׂר)

במונח מונח – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ח, ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ז
ס"י ס"יא ס"יב ס"טז, א"ב א"ח. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, קסטנו, ברוריאר.

במקף מונה – בכתבי היד: ס"ו ס"ז סי"ג סי"ד סט"ו סי"ז, א"א א"ג א"ד א"ה א"ו
א"ט א"י. ~ ובדפוסים: רו"ה, לטריס, גינצבורג, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא.^{כז}.

י"ח כ': עֲמִיתָךְ / (עֲמִיתָךְ)

המ"ם ללא מונה – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ט"ז, ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה
ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י, א"ב א"ה. ~ ובדפוסים: מ"ג, ר"א, פ, לטריס, גינצבורג,^כ
קסטנ. ברויאר.

אך יש להעיר, שרשימת מסורה זו אינה הולכת בשיטת בן אשר, שהרי תיבת יִלָד (בראשית מ"א נ') מנויה ברשימה זו בין התיבות המנוקדות בקמץ, כשיטת בן נפתלי, בעוד שלפי בן אשר תיבת יִלָד מנוקדת בפתח (כדאימה בספר החילופים), וא"כ ברשימת מסורה זו אין תוקף גדול כ"כ אחר שאינה כשיטת בן אשר.

י" הטעמים המפסיקים ביותר בפסוק, שהם סוף פסוק ואתנחתא, גורמים לשינוי ניקוד האות המוטעמת משום ההפסק, וכגון במקום שְׁמִים, באתנחתא וסו"פ מנוקד שְׁמִים. אָרֶץ-אָרֶץ. מְצָרִים-מְצָרִים. לָלֶה-לָלֶה. ויש מקומות רבים בהם הפתח משתנה לקמץ גם בטעמים מפסיקים נוספים, כדרך שנוהג באתנחתא, כגון: אֶשֶׁר יִצְאָא אֹתוֹ יְהִי־הָלִי עֶבֶד (בראשית מ"ד י'). וַעֲשֵׂה מִמֶּנִּי סִיִּיד (שמות כ"ח ג'). שבהם הזקף גורם לפתח להפוך לקמץ. וכגון: וְהָשִׁיב אֶת־הַגּוֹזֵל אֶשֶׁר גָּזָל (שם). שבו הרכיב גורם לפתח להפוך לקמץ. ועוד רבים כיו"ב.

ובניקוד הפשוט של תיבת יִשְׁחָט החי"ת מנוקדת בפתח, והמנקדים כאן בקמץ ניקדו כן מחמת הזקף שגורם לפעמים לשנות את הפתח לקמץ.

וכתב ברויאר (כתר ארם צובה והנוסח המקובל עמוד 37-38) שלכאורה הנוסח הנכון יותר הוא בפתח, שהרי פתח שהופך לקמץ שלא באתנחתא וסוף פסוק, מצוי בדרך כלל רק בין שני משפטים עצמאיים, או בין שתי צלעות מקבילות של משפט, כגון: מִמָּגֶד שְׁמַיִם מִטֵּל וּמִתְהוֹם רִגְבָתָּהּ תַּחַת (דברים ל"ג י'), וְאִשְׁלֵי נִמְלֵא־טָל קְצוּצוֹת רִסְסֵי לִילָה (שה"ש ה' ב'), אֲשֶׁר יִמְצֵא אֹתוֹ יִהְיֶה־לִּי עֹבֵד וְאֶתָּם תִּתְּנֵנִי לָקֵם (בראשית מ"ד י'), אשר בהם הזקף משמש כמפסיק חשוב ומשמעותי, ולכן הם מנוקדים בקמץ אע"פ שמוטעמים בוקף. אך לעומת זאת כאן שכתוב או אֲשֶׁר יִשְׁעַם מִחֹזֶק לִפְתָּחָהּ, שני חלקי המשפט קשורים זה לזה, ולא מסתבר שהחיות"ת מנוקד בקמץ, ולא מצוי בתנ"ך שזקף יגרום לפתח להפוך לקמץ כאשר חלקי המשפט כל דף קשורים זה לזה.

יט ובגליון ציין שכן הוא ברוב כתבי היד, אך בספרים אחרים מוטעם אֶשְׁרֵהֶם במספ.

כ וכתב ר"ו"ה שההטעמה אָפּר גען זאָהיץ, בשני מונחים לפני זורקא, לא תיתכן ע"פ כללי הטעמים, שהכלל הוא שכאשר באים שני משתתפים לפני זורקא, אם המשתתף הראשון מוטעם בראש התיבה, המשתתף יהיה מונח (כגון: מִי עִם פֶּה, שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד), ואם אינו מוטעם בראש התיבה, יהיה קדמא (כגון: וְהָאִמָּר שְׂרִי אֶל-מֶלֶךְ, מִצָּא עֲבָדְךָ חַן). ולכן פסוקנו שהמשתתף הראשון שבתבנית אָפּר אינו מוטעם בראש התיבה, המשתתף צריך להיות קדמא, ולא מונח.

אך באמת שגה בזה רון"ה, שהכלל שהביא הוא הכלל הפשוט הנכון בזרקא
הבא לבדו, אך כאשר מופיע זרקא אחר זרקא, המשרת הראשון של הזרקא השני
יוטעם במנוח אף כשאינו בראש התיבה, ואין הכלל הפשוט אמור בו, ולכן בפסוקנו
שבא זרקא אחר זרקא (אֲתִּיבְתִּיםָּהּ אֲשֶׁר הִם זִרְקִים), תיבת אֲשֶׁר מוטעמת כהוגן
במנוח. כן שבה זרקא וזרקא.

וכיו"ב הגיה ר"וו"ה בהפטרות פרשת וירא בפסוק אֶמְרָנָה אֵלָיוּ הִנֵּה תִרְבֶּנָּה | אֵלָיוּ (מלכים ב' ד' י"ג), והטעים הִנֵּה תִרְבֶּנָּה | אֵלָיוּ, משום הכלל הנ"ל, וגם שם שגה בזה, משום שאין הכלל אמור במשרתי זרקא הבא אחר זרקא, אלא בזרקא לבדו. וכן מוכח ממקומות נוספים במקרא בהם מוטעם בשני מונחים לפני זרקא, כאשר יש זרקא לפניו, אף כאשר הטעמת המשרת הראשון אינה בראש התיבה, כגון: וְאֶת־הַחֹרֶף אֶשְׁכֵּר צִנֹּתָ אֶתְכֶם (יהושע כ"ב ה'), דָּגָר וְלִי בְנִי יִשְׁעִינִי בְרָאמוֹץ (ישעיה כ' ב'), ועוד.

כא יתכן שההטעמה במקף היא טעות שנגרמה מחמת הפסוק הסמוך (י"ד), שם תיבת נפש מוטעמת במונה ותיבת כי מוקפת אליה.

❖ חילופי נוסחאות ❖

ט"ז ב': בענן / (בענן)

הבי"ת ללא מונח – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ט"ז, ס"א ס"ב ס"ג ס"ד
ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט, א"ד א"ה א"ז א"ח א"י. ~ ובדפוסים: רוו"ה, גינצבורג,
קסטן, קורן, בריואר. ~ וכן נכון ע"פ כללי הטעמים".

הבי"ת במונה – בכתבי היד: א"ו א"ט. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, לטריס.

ט"ז כ"א: על ראש / (על-ראש) / (על ראש)

במונח מונח – בכתבי היד: ט"ד ט"ה ט"ח, ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ח ס"י ס"יא ס"יד ס"טו ס"ז, א"א. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, ברויאר. ~ וכן הוא בעין הקורא בשם מיעוט הספרים.

במקף מונח – בכתבי היד: ס'ו ס'ז ס'י"ב ס'ט"ז, א"ב א"ג א"ד א"ה א"ו א"ז א"ח א"ט א". ~ ובדפוסים: רוו"ה, לטריס, גינצבורג, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא בשם רוב הספרים.

בקדמא מונח – בכתב היד: ט"ב. ~ ובדפוס: קסוטו.

ט"ז כ"ט: הַאֲזָרָח / (הַאֲזָרָח)

הה"א ללא מונח – בכתיבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה, ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו
ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"יב ס"יג ס"יד ס"ה ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"יב ס"יג ס"יד
ס"ה ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"יב ס"יג ס"יד ס"ה ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"יב ס"יג ס"יד
מק"ג ר"ו ה' גינצבורג, קסוטו, קורן, בריאר. ~ וכן נכון ע"פ כללי הטעמים".

הה"א במונח – בכתבי היד: סי"ד סט"ו סי"ז, א"א א"ב א"ח א"י. ~ ובדפוסים: רא"פ. למרים.

י"ז ג': אֲשֶׁר יִשְׁחַט / (אֲשֶׁר יִשְׁחַט)

החי"ת בפתח – בכתבי היד: טא"ס ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ח, ס"א ס"ג ט"ו ס"ד ס"ח
ס"י ס"א ס"ג ~ ~ ובדפוס: ברויאר. ~ וכן כתבו אור תורה ומנחת שיט.

החזית בקמץ – בכתבי היד: ס"ב ס"ה ס"ו ס"ז ס"ט ס"ב ס"ד ס"ו ס"ז ס"י, א"א א"ב א"ג א"ד א"ה א"ו א"ז א"ח א"ט א"י ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, רוו"ה, לטרס. גינצבורג, קסטנ. קורן. ~ וכן הוא במסורה י"ח.

י" כאשר בא זקף קטן בפני עצמו ללא חיבה משרתת לפניו, ויש תביבתו מקום הראוי למת, דרכו להפוך למונה, אך הכלל הוא שרק אם המתג באות שניה ואילך יהפך המתג למונה, אך אם המתג באות ראשונה לא יהפך המתג למונה (כן כתב רנו"ה במשפטי הטעמים דף י"ג ע"א). והוכיח כן מהמסורה ומספרים מדויקים).

וטעם החילוק בין אם המתג באות ראשונה לבין אם הוא באות שניה ואילך, משום שמבואר בקדמונים שיש כמה סוגי מונחים, ומונה הבא לפני זקף קטן ומוטעם באות ראשונה של התיבה הוא מונה מכרבל (ונגינתו מסולסלת מעט יותר ממונה רגיל), וכשאינו באות ראשונה הוא מונה רגיל. וממילא הכלל הוא שהמתג ישנתה רק למונה רגיל ולא למונה מכרבל, ולכן אם המתג באות ראשונה לא ישנתה הבראת למונה, משום שבאות ראשונה הוא מונה מכרבל (כ"כ רו"ה בשום שכל בראשית י"ח ט"ז).

^{טו} נראה שיש סימני מחיקה של קמץ שתוקן לפתח.

¹⁰ באור תורה כתב רק שברוב ספרד החז"ל בפתח. ובמנחת שי הוסיף וכתב שבספרי הדפוס החז"ל בקמץ, ונמסר עליו במק"ג לית זקף קמץ, אך ברוב ספרי ספרד החז"ל בפתח ובגליון אחד מהם כתוב שכן הוא בהללי. עכ"ל (ואכן בב"י "סד"ט סט"ו ודפוסו ניצטברג נמסר בהללי מנוקד יִשְׁעֻט בפתח). ונראה מלשונו שנקט לעיקר שהחז"ל בפתח. ואכן בדבור המתחיל נידק את החז"ל בפתח.

י' בספר המסורה הקדום אכלה ואכלה (סעיף 21) מובאת רשימת מסורה של תיבות המנוקדות רק פעם אחת במקרא בקמץ, וביניהם נמנית תיבת בפסוק איש איש מבית ישראל וגו', תניינא דפסוק. כלומר, שתיבת יקשט שבמופיע השני בפסוק זה היא הפעם היחידה במקרא בה תיבה זו מנוקדת בקמץ שלא באתנחתא וסוף פסוק, ובאר המגומות תיבת יקשט מנוקדת בפתח.

כמו"כ יש כתיב יד (כן הוא בכה"י סי"ד טט"ו טט"ז סי"ז א"א א"ג א"ד א"ה א"ו א"ט, ובדפוס מק"ג) שנשמר עליהם כאן במסורה "לית קמץ זקף". דהיינו שזו הפעם היחידה במקרא שחיבת יִשְׁקָט הופכת מפתח לקמץ בטעם זקף. ונראה שמקור מסורה זו הוא מהרשימה המופיעה בספר אכלה ואכלה.

וכן רד"ק (מכלול י"ז ע"א) מנה את תיבת יִשְׁחָשׁט שבפסוקנו בכלל התיבות שהשתנו מפתח לקמץ משום הזקף, ואולי מקורו ג"כ מרשימת מסורה זו המופיעה בספר אכלה ואכלה (המובא ע"י רד"ק כמה פעמים, כגון במכלול ק"א ע"ב, ושם קמ"ו ע"א).

4